

მოსკოვი

გაზეთი «სარი» ერთი წლით დიან რევილიზმი 7 მან, ნახევარი წლით—4 მან. ერთი თვით ტვილიზმი—7 მან. ტვილიზის გარე—80 კამ. გაზეთის გამომწერა შეიძლება ყოველ თვის პირველ რიგებში.

სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები. წერილობითი პასუხისათვის საჭიროა ნაკლებად ნაკლებად პირადად კომპლავა შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმებულს გარდა, დღის 12 საათიდან საუბრად დღეების 3 საათამდე.

მათხრობი წარმოდგენა სახაზინო თეატრი. ოთხშაბათს, 31 ოქტომბერს, 1907 წ. ქართულ დრამატულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება... ნინა დავითაშვილის მონაწილეობით... ცოცხათა გამოცემა

თვალის ექიმი ზ. ბ. ცხველაძე. დროპატის უნივერსიტეტის კლინიკაში ასისტენტი. ოფისი საბურთალოს რაიონში აღმდგომი ყოველ დღე დილით 9-1 ს. და საღამოს 6-7 ს.

თვალის ექიმი თ. ვ. მუსხელიშვილი. მიიღებს თვალმკურნალობას ყოველ დღე დილით 9-11/2. კირონი ქუჩა № 9. (თვ.)

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

„განათლებლა“ ჟურნალის დაბეჭდვა შეიძლება შინაარსის წყობიდან და დაბეჭდვითი ხარისხის გათვალისწინებით... მოავრთბის განკარგულ ბანი; სტატეი, შენიშვნები და რეფერატები სწავლა-განათლების შესახებ...

თვალის ექიმი გ. ბ. გურგენიძე. ოფისი საბურთალოს რაიონში აღმდგომი ყოველ დღე დილით 9-11/2. კირონი ქუჩა № 9. (თვ.)

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

გამგეობა ტვილისის სსტუმბრობისა, ნომრებისა, კრიტიკისა, ტრაქტატებისა, სამეცნიეროებისა, დღევანდელი ქობებისა, საქანტიროებისა, სარმეცნიერებისა და ყოველგვარ საქმელ-სამელოებათა სავაჭროების პატრონთა ურთიერთ დამხმარებელ საზოგადოებისათვის ამათ აცხადებს, რომ დღეს, 28 ოქტომბერს დანიშნულია...

თვალის ექიმი თ. ვ. მუსხელიშვილი. მიიღებს თვალმკურნალობას ყოველ დღე დილით 9-11/2. კირონი ქუჩა № 9. (თვ.)

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

დროლების კალენდარი დაბეჭდვა და ნოქმების დამლევს გამოვა. დროების კალენდარი 1908 წლისათვის. კალენდარი შეიცავს რამდენიმე განყოფილებას, რომელშიც მოთავსებული იქნება: საკლენდრო დროები, რუსეთის იმპერატორების განუსაზღვრელი და მათი ქონება, საქართველოს რუსეთთან შეერთების დროები, უცხოეთის სახელმწიფოების დროები, პოლიტიკური პარტიების პარტიები, სტატისტიკური დროები, იურიდიული დროები, ზოგადი და საზოგადოებრივი დროები, შესანიშნავი აბეჭედი 1905-1907 წ. მომხდარი და მომავალი სხვა დროები.

თვალის ექიმი თ. ვ. მუსხელიშვილი. მიიღებს თვალმკურნალობას ყოველ დღე დილით 9-11/2. კირონი ქუჩა № 9. (თვ.)

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

პირველი გ. ბ. ცხველაძე. ოფისი საბურთალოს რაიონში აღმდგომი ყოველ დღე დილით 9-11/2. კირონი ქუჩა № 9. (თვ.)

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

სკლიდავის პირველი № 237. სეკულურული წერილები არ დაიბეჭდებიან, გვერდები მივარდნა არ უნდა იქნას. ინახება ერთი თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოხატვები.

და სხვა კავშირებს, წარებას და საზოგადოებებს—ქართული ხალხის განათლების უზრუნველ საყოფიერად ამ განმარტოებულ ურთიერთობის დროსა კი არა, პირიქით, მათი კოორდინაცია, მათი თანხმობა საქროს, რაც უფრო მტკიცე იქნება თითოეულ გვარსის საზოგადოებრივი კავშირი ანუ ორგანიზაცია, მით უფრო ადვილი შეიქმნება მთელი ქართველი ხალხის ორგანიზაციონური შემოკრება მუშაობა სახალხო განათლების დროის ქვეშ. დღემდე ამ განათლების ქართველი ხალხი დიდიხელ დარაჯობას ვერ უწევდა. ეს არც საკვირველია. ხალხში არაერთი ორგანიზაცია არ ყოფილა, გარდა მკვლარ ოფიციალურ წოდებრივობისა. ესაა არსებითად სულ სხვა პირობებში ცხოვრობს. მეცხრთი საორგანიზაციო ცხოვრება დაიწყო. მხოლოდ ესაა შექმნა შესაძლო ისეთ მიზნის გარეშე, როგორც სახალხო განათლება, მთელის ხალხის ორგანიზაციონური შემოკრება და უნდა შემოკრება კიდევ იგი პრაქტიკული განხორციელება ამ ფართო სახალხო ორგანიზაციისადღის კითხვა. დახვეწა—საფრანგის გაძლიერება, ყოყმანი—სახალხო განათლების დროის შებღალავა.

გულშინ ტრეგრაფიამ გვაუწყა, რომ ილია ჭავჭავაძისა და ხომიაკოვის ნაცვლად სახელმწიფო საბჭოს წევრებათ აურჩევით სიმბირსკის გუბერნიის წარმომადგენლები კარპოვი და მეშჩერკოვი ამგვარად, რუსეთის თავდა-აზნაურობის არ მოუსურვებია, რომ ქართველ ბრწყინვალე წოდებნიც მსოფლიო წარმომადგენელი საბჭოში. ეკვი არაა, ჩვენი თავდა-აზნაურობის ამომჩრჩველები—თავ. ზ. მიელტიშვილი, თავ. ბაგრატიონ-დავითიშვილი, თავ. ვო. მიქელაძე და თავ. ან. ერისთავი—თავის მხრით ეცდებოდნენ, რომ საქართველოს თავდა-აზნაურობისათვის არ წაერთმიათ უფლება და არ გამოერიცხათ წარმომადგენლობისაგან; იქ, სადაც რუსეთის ყოველ გუბერნიის თავდა-აზნაურობის ჰყავს რამდენიმე წარმომადგენელი, ელემენტარული სამართლიანობა მოითხოვდა, ორ ქართულ გუბერნიისათვის ერთი ადგილი მიანიჭებოდათ. მაგრამ, როგორც ჩანს, რუსეთის მოწინავე წოდების ღირსად არ უცხნია „ინოროდცების“ წარმომადგენლობის არჩენა... ჩვენ არავითარ მნიშვნელობას არ ვაძლევენ სახელმწიფო საბჭოს და არც იმ ფაქტის მნიშვნელობას ვაზვიადებთ, რომ ჩვენი თავდა-აზნაურობის უფლება შექვევცეს; მეორეს მხრით, იმასაც მოვლო-

დით, რომ „ქვეშაობა რუსების“ გამარჯვების ხანაში „ინოროდცების“ წარმომადგენლობის უზღუდვადგენ. მაგრამ ჩვენი „მოწინავე წოდება“, ალბათ, ძალიან გულნატრენი დარჩება, როცა ამ ამავს გაიგებს. როგორ? ხუთი წლის წინად საქართველოს რუსეთთან შეერთების იუბილე ილდესაწაულეს და ერთ-ბელ კიდევ საქვეწოდ მუხლი მოიყარეს ძღვევამოსილ რუსეთის წინა, საქვეწოდ და სამუდამო მონაბა აღუთქვეს და ახლა ვინ ადგილსაც არ აძლევს, ისიც დახვეწეულს დაწვეწეულებაშიქს ეს პირდაპირი შეურაცხყოფაა... მაგრამ, მაგარიც ისაა, რომ ყურმოკრილ მონას ასე ეკადრება: ისტორიაც ამას ვგასაწავდის; ჩვენ „მოწინავე წოდება“-ს დღემდის ჰგონია, რომ, რაც მერტ მონობის გამოიჩენს, მით მერტ პატივისცემასაც დაიმსახურებს...

გადასახლება და გადმოსახლება.

აგერ მეორე წელიწადია, რაც გადმოსახლებამ იკლო და საზოგადოებრივი აღშფოთებაც, ცოტად თუ ბევრად, ჩანელდა, მაგრამ ცხადზე-უცხადესია, რომ დღეს თუ არა, ხელა გადმოსახლება რუსებისა კვლავ განახლება და განახლება უთუოდ უფრო მედგარად და ძალუმა. კავკასიის ნამდვილი განქრავულებამ ამიერ-კავკასიაში გადმოსახლების დროებით შეჩერების შესახებ დიდი აყალმასალი და ჩაქოლი გამოიწვია აქაურ რუს „პატრიოტებსა“ და რუსეთის რევოლუციონურ-მოციონისტურ პრესაში. ორი წელიწადია, რაც „ნოვოე ვრეხია“ და მისი მონათესავე გაზეთები განუწყვეტლივ უთითებენ მთავრობას „რუსის ხალხის სისხლით მოწყულ“ კავკასიაზე და მედგარად თხოულობენ, ჩქარა მთელი კავკასია რუსებით დასახლეთ და „ინოროდცები“ რუსულ ტულაში გათქვიფეთ. წრფნადელი არჩენები ამიერ-კავკასიის რუსთა კურიისა ამავე საკითხის გარეშე მოტირებადა. არჩეული დეპუტატი ტიმოშინი საჯაროდ აცხადებდა, ამიერ-კავკასიაში აუარბელი მშენებელი მიწებია. და ვეცდები—მეწიები რუსებს მიეცეთ. ისიც ცხადია, რომ სათათბიროს უმრავლესობა ტიმოშინის და იმის მაგვარებს მიემხრობა და რაცა სათათბიროში დაპირაკი ჩამოვარდება გადასახლებაზე, სათათბირო დაკანონებს და ადაღებს გადმოსახლებას.

ბუღალთვის მიწების დამზადება. გადმოსახლების საქმის სამარავლო, საგლებო ბანი, მიწის მომწესრიგებელი სამმართველო, საგლებო საქმეთა საკრებულო და სხვა დაწესებულებანი აუარბელ მიწის უყრიან თავს და უშადებენ გადმოსახლებულ რუსებს. ამას წინად „ისარში“ ფელეტონად იყო დაბეჭდილი ოფიციალური მოხსენება შირაქის შესახებ. იმ მოხსენებაში რამდენჯერმე იყო ნათქვამი, რომ ესა და ეს მიწა რუსებისთვის არის დამზადებული და ქართველ მითულებს არ მიეცემათ. დღე არ გაივლის, რომ უმიწაწყო ქართველობამ ადგილობრივ ადმინისტრაციის თავისუფალი მიწის ნაქერი არ მოხბოვს დასახლება. მაგრამ მათთვის მიწა არის დამზადებული, ვინაიდან თავისუფალი მიწები დამზადებულია გადმოსახლებულ რუსებისთვის.

ამავე დროს საქართველოს ისე გაივსო, რომ ზოგან მთებში, მაგალითად, რაქში დღური ასს თუმამდე ავიდა. საქრო გახდა მცხოვრებთა შეხებლება. ქართველ უმიწაწყო გლეხს შეუძლია მხოლოდ ორ მხარეს გაიწიოს: ან დასავლეთით, შავი ზღვის ნაპირებისკენ, ან აღმოსავლეთით, შირაქის მინდვრებისკენ. მაგრამ „ინოროდცების“ გარუსებისა და გადასახლების პოლიტიკამ ორივე კარი დაგვიკეტა. ქართველს უფლება არა აქვს სოხუმის ოლქში მიწის შექმნისა და არც შირაქში გვიშვებენ. სამხრეთით ვერ ვიწვივით, რადგან ამავე პოლიტიკამ ისე მოაწყო საქმე, რომ პირიქით, სამხრეთიდან გვავწვიბინ და ჩრდილოეთისკენ გვერტყებინ. დასავლეთიდან კანონი გვერტყება, აღმოსავლეთიდან ხეპრული ძალა, სამხრეთიდან უცხო ტომის ხალხი, „სამხრეთის“ პოლიტიკა საქართველოში დამყარებული იყო ქართველების შევიწროვებაზე ოსმალეთიდან გადმოსახლებულთა შემწეობით. ბორჩალო-ახალქაოქის მხრებში ქართველს საშუალოდ 1-2 დღეტრინა აქვს კომლზე, გადმოსახლებულთა კი 40-60 და გადასახლასაც ქართველს სხვებზე ვაცლებები მერს იბნის.

ამ პოლიტიკამ ასი წლის მუშაობის შემდეგ ის ნაყოფი გამოიღო, რომ ესაა საქართველო ბუნებრივ საპრობილეში მოექცა, იგი ვადაქცა ტუსადად, რომელსაც ყოველ მხრიდან დარაჯად უდგას კანონი, ძალა და ათსაგვარი ხელოვნური შექმნილი დამარკოლება. საქართველოს გარს შემოავლეს ისეთივე ბინადრობის ფარგალი, როგორც ებრაელებს არტყათ ჩვენთვისაც შექმნეს შერა ოსმალეთის, რომელიც ებრაელებს მუხრუჭი მოუჭრა და ხლოცნურში მასთან მიწურ მოწყრა შექმნა. თუმცა ეს მიწურ-მოწყრა ლიტერატურას შეეხებოდა, მაგრამ მასში გამოთქეულმა აზრებმა ჩემს გულში მიანიჭ ადრეს სიმპატი უცნობ პოეტისადმი. დაბ, თუმცა მე იმას ჯერ-ჯერობით პირდაპირ ვეცნობოდი, მაგრამ უკვე იმისი მეგობარი ვიყავ, და ჩვენი გარძობანი ერთმანეთს საღამ აძლევდნენ. ხოლო შემდეგ, როდესაც ბენდიერი გვფხი მგონის პირად ვაცნობისა ტფილისში, მან თავის საუბრითა და ქცევით რამდენსამე დღეში მოხიბლა ჩემი გული. ეს იყო 1884 წელს. ამის შემდეგ მგონის უკანასკნელს დღეებამდე ჩვენი მეგობრობა არაფრით არ დაჩრდილოვდა.

პირველ კვირებსა და თვეებშივე საკმაოდ გავიცანი პოეტი და ჩემს აზროვნებაში უკვე დაინახა სურათი ამ რჩეულ და იშვიათ კაცისა. სურათი მაშინ ისეთი იყო, როგორც დარჩება იგი შამაშავლობისთვის, ე. ი. აღფრთოვანებული პოეტი, ნამდვილი ქართველი, უამრყოფელი წოდებისა, ქართველთა აზროვნების შემაერთებელი და ქართველთა ცხოვრების წინ წამწევი. ის, რაც ათასს ქართველს არ შეეძლო მიეცა თავის ერისთვის, მისცა მხოლოდ მან ერთბა. ის იყო ღრძი, რომელიც თავის გარეშე იკრეფდა დაწარჩენ ძალტებს, აუშავებდნებამ ამ ძალტებს და ჰვენატება გარეშე მოსაშობლოს ცხოვრების განახლებისთვის. ეს საშობლო გულმხურვალედ უყვარდა, მაგრამ ამასთან იმის ნაკულღონებებსაც გონიერულად უყურებდა და ჩემთან კერძო დაპირაკი გულის ტკენით იხსენიებდა მათ.

ის, რთაც ქვეყნის წინაშე ცოტაოდნად მიანიჭ შეგვიძლიან ვიამაყოთ, არის ჩვენი პოეზია, ამბობდა ხოლმე ხშირად

ციხეში აღზობს იმდენ ხალხს. უმიწაწყოლობისა და გადასახლების საქმე ქართველთა ერთი უპირველესი საქმეთაგანია და ყველა, ვისაც-ც ხალხისთვის, ათას გაჭირვებისაგან წელში გაწყვეტილ ხალხისთვის, გული შესტივა, უნდა იზრუნოს და იფიქროს რამე. საქროა ამ შემთხვევაში საერთო მუშაობა და საერთო ძალ-ღონით გამკლავება კარზე მომდგარ უმბედურებასთან...

ნუ მოვიგონებთ ტკილსა წარსულსა, ნუ მოვიგონებთ ბენდიერს დღებს. ნუ მოვიგონებთ კოტნას, ალერსას, ნუ მოვიგონებთ, ტურფავ, ყვავილებს!

თორე რამდენად ის მოგონება ჩვენ გადაგვიშლის წარსულს სამოთხეს, იმდენად აწმყო შხამი იქნება და გულში აშლის მხოლოდ ჯოჯოხეთს!

ქალაქის თავის არჩევანი. ხელ, 29 ოქტომბრის: ვის, ტფ. ქალაქის საბილია და უხაროდა, როდესაც პირველად დავიწყე მე ქართულ ლექსების თარგმნა გერმანულ ენაზე, ქართული კარგად არ ვიცოდი და ილია მითარგმნიდა უფიქრო სიტყვას. იგი ამ საქმეში იშვიითის გრძობითა და ქაბუკურის გატყებით მებმარბობდა; ბენდიერად მგრძობდა თავს, როდესაც საყვარელ საქართველოს პოეზიის გულის წიაღს მიშლიდა და მაცნობებდა. ლექსების ამორჩევაში არავითარი თეთ-თოყვარეობა არ ემჩნეოდა, პირიქით—აღტაცებული იყო ხოლმე გარე, ორბელიანის, ნიკ. ბარათაშვილის, ე. წრეთელის და ვაჟაფშაველას ლექსებით. მირჩევდა მათს თარგმნას, თავის ლექსებს კი კრიტიკას უშვრებოდა და როგორცაც ხალხისიანად არ მოთარგმნიდა. სიმოვნებით მაგონდება 1888 წელს საგურამოსა და ტფილისში გატარებული ის დღეები, როდესაც ორი ვიხელი სამწყოლო მავაღდასთან და განსვენებული თავდავიწყებით გატაცებული მიხსნიდა ქართულ პოეზიის სიმშვენიერებს. მე სიმოვნებით დავდიოდი ამ ჩვენს საერთო სამუშაოზე, ვინაიდან იქ მიმელოდა უღრესი სიტკობება. ილიას წრფელი აღფრთოვანება, დარბისლური სინდჯე, აღტაცებული სიტყვები გადამიტანდა ხოლმე რაღაც ახალმზეთა ქვეყანაში, რომელშიც ვპოულობდი ჩემთვის უცხოის, სურულებით ახალს, სულის ამამალელებს სიტკობებს. იმ დროს ჩემ თავლწინ იდგა აღფრთოვანებული, გრძობით აღგზნებული და აზრებით გამკვალული პოეტი. დაბ, ილია ჭავჭავაძე ერთსა და იმავე დროს იყო იდეური მწიბრ, და პოეტი მოაზრე. ღრმა მოხუცებულებამდე უყვარდა მას სერიოზულ წიგნების კითხვა. კითხულობდა ფილოსოფიურ, ის-

ქოს მორიგ კრებაზე დანიშნულა არჩევანი ტფ. ქალაქის თავისა, ამ თანამდებობაზედ, როგორც მკითხველებმა იციან, ჯერ-ჯერობით ახსნებდნენ ჩვენ ლოდ თავ. ვ. ნ. ჩერკეზიშვილს. სხვა კანდაღტებმა უარს უთქვეს უარს უთქვეს. * * * * * **ხოლერიაში.** 26 ოქტომბრის გადამდებ სენით საავადყოფოში ხოლერის ნიშნებით გარდაიცვალა კარაბეტ გრიგორიანი. ავადყოფი გრიგორიანი ჩამოსულია 24 ოქტომბრის ყარაიაზიდან და სცხოვრებდა სურფ-მინასის ქუჩაზე (მე-15 ნომრში). საგზერნიო ექიმმა განკარგულება მოახდინა, გამოიკვლიონ სად შეჭვება გრიგორიანის ხოლერა. **მეტეხის ციხეში.** 25 ოქტომბრის, პოლიციის ცნობებით, მეტეხის ციხიდან გაქცევა განუზრახავთ პატიმარი მიტრო ჯუშხაძეს, გიორგი მარტიშვილს, სტეფანე ცხელიძეს და იოსებ ხიზანაშვილს. გაუხერტიათ კამერის ქერი და ასულან სოპანის გელესიაში. აქედან პატარებს აუხერტიათ ეკლესიის ქერი ატოკებულან მადლა და გადასულან მეზობლად მდგომ სახლის სახურავზე. ეს მალე გაუგიაო ციხის მცველებს, გაჰკოლიან კვალს და ყველანი დაუპატიმრებიათ. ამის შემდეგ პატიმარი ცალ-ცალკე კამერებში მოუთავსებიათ. **სახალხო უნივერსიტეტი.** დღეს, 28 ოქტომბრის, სახალხო უნივერსიტეტში წაიკითხავენ ორ ლექციას: პ. ი. ზაინიანივე რუსულ ენაზე—რად დიეცა ბატონყმობა რუსეთში“ (ლექცია დაიწყება დილის თერთმეტ საათზე); ილია ნაკაშიძე ქართულ ენაზე—ამერიკელი პოეტი ბუნების-მეტყველი ჰენრი თორო.“ ლექცია დაიწყება ნაშუადღევს პირველ საათზე. **ლექციები.** კაცკ სამკურნალო საზოგადოების დარბაზში გიორგიევის ქუჩაზედ, ლექციები გაიმართება. პირველს ლექციას წაიკითხავს ექიმი აგანჯანოვი ბაქტერიოლოგიაზე, ხოლო ექიმი ნაუმენკო ხოლერაზე. ლექცია დაიწყება საღამოს 8 საათზედ. მსურველთა სახალხო ლექციებზე უფასოდ შეუძლიანთ დაესწანენ. **უზნის შედამხვეველი ნამყოფის მოკვლა.** 26 ოქტომბრის, საღამოს 8 საათზედ, შემახის ქუჩაზედ ვლაც კაცმა რველოფერი ესროლა და სასიკვდილოდ დასჭრა უზნის შედამხვეველად ნამყოფი კადავოვი. უცნობი მიიძალა. დაქრილი მიხილის საავადყოფოში გარდაიცვალა. **პური ექვს კამერად ნაძალადვეტორიულ და ლიტერატურულს წაგანებს.** კითხულობდა როგორც იმისთვის, რომ შექმნიან ცოდნა, ისე იმისთვის, რომ გაეშინჯნა წაიხთული კრიტიკული. ვინაიდან მას ყოველთვის ჰქონდა თავისი საკუთარი აზროვნება. სხვათა აზრებთა იგი სარგებლობდა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც უწყებულები საგანი არ იყო მისთვის ცნობილი და მისი გამოკლევა მოახერხებდელი იყო იმისთვის. საუბარი ახერხდის ნიჭით დაჯილდოვებულ კოტნან უღრეს სიმბინებას მაგრძობობნება ხოლმე. თუმცა შემთხვევა მქონდა გამეცნო ლიტერატურასა და მეცნიერებაში ცნობილი ბევრი ევროპელი, მაგრამ იშვიათად შეხვედრია ისეთი კაცი, როგორც იყო ილია ჭავჭავაძე. ასეთი იყო ილია ჭავჭავაძე ვიდრე ვიცნობდი და ასეთივე დარჩა იმ დრომდე, სანამ წლოვანებამ მისი ფიზიკური ენერგია არ დასუსტა. ჩვენი ნაცნობობის პირველს ხანაში, მეოთხმოცე წლების მეორე ნახევარში, ქართველი ინტელგენცია მალად იმისი მომხრე იყო, ყველა ისე უყურებდა იმას, როგორც წინამძღოლს; იმის აზრსა და რჩევას მათთვის დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა. როგორც მე მასსოვს, იმ დროს ილიას არავინა ჰყვანდა მოწინააღმდეგე, ვინაიდან საქართველოში მაშინ პოლიტიკური ან სხვა როგორიმე პარტია არა ყოფილა. მაგრამ დრომ და გარემოებამ შექმნა პარტეები და 18 წლის განმავლობაში მათი ზრდა თანდათან ძლიერდებოდა. ასეთი სწრაფი ზრდა, რასაკვირველია, ხელოვნური იყო და იგი არ შესაძლებელია ქართულ კულტურულ ცხოვრების განვითარებას. ახალს პარტეებში ილია ჭავჭავაძეს ბევრი ჰყვანდა

შეხვედრის
ნაყოფი

ილია ჭავჭავაძის „ახრტილის“ დაუბეჭდავ გამოცემა.
თავი XXVII.

„მასსოვს კომენნი, გამოგდებულნი, თამარს ხალოდნენ თავის იმედათ და მის დიდებით გაკვირებულნი მის კარზედ იდგნენ შევლის სახეწვათ. კომენნის ტახტის, ბრძანა თამარმა, ადღენა და მის ერთგულმა ჯარმა სამიწერიო ტრაპიზონისა წამოაყენა ძირს დაცემული; და კომენნისა უბედურ შვილსა მისცა გვირგვინი გამთელებული. მითხარი, ველო, სად არს ის ხალხი, რომელთ მთელ ქვეყნის ბედისა ჩარბი ეგრე მამაძათ დაატრიალეს; მითხარ სად არის იგი ხალხი დღეს? აგერ ჩანს იგი შექირონის ველი, სადაც ის ომი, ის საკვირველი იმ ძლიერ ხალხსა მოუხდენია და თვის სახელიც შთაუბეჭდნია. მაშინ კავკასიათ ჩრდილეის ველზედ გაიხმაურა ქართველის სახელმა და კაზანისა მაგარ კედლებზედ იოანემა რუსთ ხელმწიფებმა თვისი ლაშქარი დასუსტებული იმ ომის ამბით გაამამაცა, და მსწრაფლ კაზანი გამოგარებული თათრებს ხელიდამ მან გამოსტაცა.“

თავი XXVIII.

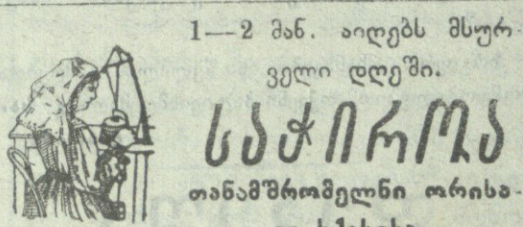
„მას შემდეგ იყვნენ ის ტკილია წამნი როს მხიარულნი ქაბუქნი, ყრანნი საყვარელ თამარს კარს უწმვენებდნენ და შენ დიდებით განიხარებდნენ. და იმ მშვენიერ ქაბუქთ კრებაში, იმ თავისუფლად ბენდიერ ხალხში“

* ეს მოგონება წაიხთხულ იქნა გუშინ, ილია ჭავჭავაძის სახაჯარად გამართულ სალიტერატურო საღამოზე.

ზუგელგებელი ჯავშნობანი „სიუბერაი“
 პარიზი. ყვეთილი წიგნის შესახებ „კა-
 ნი“ ამბობს, რომ საფრანგეთის კაბინეტის
 პოლიტიკა მთავრდება; იგი თანდათან
 პიტი იგავს საფრანგეთის ინტერესებსა და
 გამოკვეთებული დიპლომატიის სიძინე-
 მენ, რომ საფრანგეთისადმი გერმანია და
 ავსტრია გონიერ და პატივსაცემ პოლიტი-
 კას ადგანან, რუსეთი და ინგლისი მხარს
 უჭერენ, ყველა ეს მომსწრაფებელი ხაერ-
 თო პოლიტიკის კარგის მდგომარეობისათვის.
ვენა. კამბისამ, რეზოლუციის მიხედვით
 აქვს შეიქმნას ბრძოლი ავსტრია-უნგრეთის
 კონსტიტუციის, შემოღობა შესაგერა.
 მინიშნა ახლანდელი პოლიტიკური მდგო-
 მარეობა. საპარლამენტო წრეებში დაბე-
 გი თემატი ამბობენ, რომ მიხსნარ ბრევი-
 დენტს ახრდა აქვს იმ ნაირად შესვა-
 ვლას კამბიეთი, რომ კომპრომისის მი-
 დება უზრუნველ ჰყავს, მლაღრეს-პაგა-
 გისა და ფორუმის გარდა კამბიეთიდან
 გასვლას ამბობს შექმნა მისი ბრძო-
 ლა უზრუნველ აქვს და დაარსებ ახა-
 ლი შრომის სამინისტრო. რეკორდ ამბო-
 ბენ, კამბიეთში შევლენ სეცილისტები
 გერმანი და ებენდონი, ჩეხი მემპუაჩნი
 პრაშეკს ახახელებენ პავაკის მავიურად.
 გერმანიის მინისტრობას აღბად მლაღრ-
 ჩენი მიიღებს.
თიანეთი. მივიდა ცნობილი პანკირც
 მხა მენდელსონი.
 შეკლების სხდომამ რეკორდს ატ-
 რაბადიდან მადეებული ცნობა, ამ ქალაქის
 მკვრებლები თავს დასხმიან თურქებ-
 ნებს, დაუღვავათ ისინი და განუთავს-
 ნებლბათ 17 ქალი, რომლებიც ახალ წი-
 ნით თურქებებს წაუგვანათ. ახალ გუ-
 ბერნატურს გერმანია წავიდეს ასტრადში.
გაზაფიანა. ქალაქის ადამსავლეთით
 ზღვის პირას გამდრდა შტრის მხარეა-
 ნი რაზმი. სამხედრო პირებს ადვრადელი
 აქვთ სიმარგრებისა და სანგრების იქით
 გადახვლა.

**განცხადებანი
 ბალი და სანგრე
 ავსტრია სოფლისა.**

იყიდება მეტად ხელმისაწვდომ. ფაბრი-
 ს-ზღერ-გარეთულ, რუსულ და კავკასიურ
 ჯიშის ხეხილის ხეები. კატალოგები მსურ-
 ველს უფასოდ გაიგზავნება.
 იდრისი: **Ст. Окра. З. Ж. Д. Авар-
 кисову.**
 (20—359—2)

**საქირრა
 თანამშრომელნი ორისა-
 ვე სქესისა**

1—2 მან. იიდებს მსურ-
 ველი დღემში.
 საქსოვ სამუშაოსათვის ჩვენ მსურავდ-მქსო-
 გველ მანქანებზე. რისავე წინაწინვე ცოდნა
 საჭირო არ არის. მანძილს მნიშვნელობა არ
 აქვს. საქსოვს ჩვენ თვითონ ვეფიდათ. პი-
 რობებს უფასოდ უგზავნათ.
პირველი ქაპისა. ავსტრია
 მსურავდ-მქსოვ მაშინებისა შინაურ
 წარმოებისთვის.
 ადრესი: **Тифлисы, Верийский спускъ д
 15 и 5.**
 (100—71—76)

იყიდება

ორ-სართულიანი სახლი თავის სარდა-
 ფით. სახლი შეიცავს ოთხხუბრ (14)
 ოთახს. სახლი კულუხშია. პირველ საო-
 ლიციო ნაწილში. მდებარე პურელუკა-
 ზე. № 8 მსურველთ შეუძლიანთ მი-
 ბართონ სახლის პატრონი. (4—391—2)

ვაჭარული

ათი დილაოვანი ავტორის სურათით, თარ-
 გმანი ია ეკლაძე-კინცაძისა.
 წიგნი იყიდება: ტფილისში წერა-კითხ-
 ხვის მაღაზიაში (და ზოგიერთა სხვა მა-
 ლაზიაში); შაქურში-რეგვზ ფავლინი-
 შვილთან; გორში-არჩუაძესთან; ქიათურ-
 რაში-დეკანოზიშვილთან; ქუთაისში-
 წიგნის მაღაზია „იმერეთ“-ში.
 ვთხოვთ ფოთისა და ბათუმის წიგნის
 მაღაზიებს, მ-კარონ იმერეთის-ს მა-
 ლაზიაში ევკარიძეს. სხვა ადგილებიდან
 უნდა მიპარათონ წერა-კითხვის საზოგა-
 დოების მაღაზიას ან კირონი ქუჩაზედ
 (№ 11) ს. პერნიშვილს ვ-ც ას
 ცალს ნაღად იყიდის, 50% დაეთმო-
 ბა; კამისით 20%. თითო წიგნი ღირს
 30 კაპიკაღ.
 (0—5—7)

დაიბეჭდა და იყიდება
„სარკმ
ილია შავჭავჭავაძის ცხოვრებისა“
 შედგენილი მესხის კონსტანტინე გვარა-
 მისი მიერ, ფასი 5 კაპ. ვინც 50 კ.
 იყიდის, 3—3 კაპ. დაეუბობა. იდრისი:
 „წერა-კითხვის საზოგადოების წიგ. მაღა-
 ზიაში.“ ტფილისს, და ავტორთან, ახალ-
 ციხეს, სადაც უმთავრესი საწყობია.
 (3—5—3)

**ავსტრია სოფლისა და სუსტებს
 „სპერმატინი“**

თუ თქვენ დასუსტებული ხართ ფიზიკურ ან გონებრივ მუშაობით, თუ ჯანი გაიტყუო, ნერ-
 ვები დაისუსტეთ ან ესა თუ ის სენი გებოთ, **სპერმატინი** ან **სპერმატინი** მსურველებს. პარი: „სპერ-
 მტინი“. იგი სასურველ შეგებას მოკლები. მას აუ შეიძლება მედიკამენტი გუწოდოთ, რომელიც
 ერთ რაზემ ადგილზე მოქმედებს, არა ეს ნივთიერება სრულიად უნებელია, იგი ცხოვრების **ენ-
 დია**, იგი **პალი** მთავრდება. „სპერმატინი“ მოქმედებს სისხლზე და აახლებს მას, ააზრებს
 რა მაგნე ელემენტებს. ჰგვებ რა იქ, სადაც უკარგებოთ ორგანიზმში რაიმე სენის ან სიბერის
 გავლენის ქვეშ იმყოფება. „სპერმატინის“ ნაწილები, ჯანმრთელობის დაზარადა, იწყებენ ნაყოფიერ
 მუშაობას უკარგების აღსადგენად, აწვიდან მას ახალ სისხლს და ახალ ძალს და ამით შეძლებს
 ალდეგ ბიქოლიას როგორც სენთან, ისე ყველაფრის განმანდგურებელ დრო-თაშიან. „სპერმა-
 ტინი“ შედგა **პროვინ-სეგისის** შვეიცარიაში აღმ აქიას. მშველის ყველ-ფურს: **სისწინააღმდეგ-
 ბა**, **პალის სისუსტეს სიბერეში**, **მარაზმს**, **დაუბურებელ ნერვიო სისუსტეს**, **მაკაკ-
 დას საუბლოდეს**, **გადჭარბებულ დაღლილობას** **გონებრივ და ფიზიკურ მუშაობის**
ღრძ, ონან ზმის შეგება და წითელ ქარა, სიფილს, სურავანდა, დამბლს, სქესობრივ მაკარ-
 ბებულ ურთიერთობის შედეგს, ხეხებლის ტენის სატრავს, ტუგეს, ქარეს, პრონიულ მუცლის
 შეგრას და სხვას. ეს საშუალებ. საუკეთესო ნივთს იძლევა.

ავადმყოფთა წერილები.

პ. ი. გ. ანობაძეს. თ თქნი მთელი ხუთი წელი ვერანდებოდი სისხლს ნაკლებკენებით,
 უეცარად წილიდა აღ ვერ დავსუ ტლა და შეკეტი ნ მკენი ნუოვიანი. რაქ დრო გ დლოდ,
 უარესად გნდებ ადი და მაკლედედა სიცოცხლე. დავკარგე მალი, ძალი და ვენე აგია. დამიწოა ფე-
 ხნი ა და თავის ტკივ ლმა. ამ ხეთის წლა განსაკლებამა გ ედებულადა სხვა და სხვა წამლეც,
 გამწოროლა ხვა და სხვა ექიმებიაგან, მაგომ, ამოდ ჩამოილა ამ წამლები, რის გამოთაც შე-
 დამაკლა წამლობია სახაითა და დავკარგე მოჩინის იქედი. ამი შემდეგ გავეცე, რომ ტფილის-
 ში იყიდება წამალი ვადელ გვარ ავადმყოფთაისა „სპერმატინი“. ბალან ამბობდნთან, წამობად-
 გმელს მოაკეთეს ლაბორატორიისა ივანოვის. მოსკოვის ქუჩაზე მეთონე ნომერში, ვიყიდე ერთი
 ფლაკონი და ვიწყე მისი მიღება. ერთის კერის განმეღაპაში ვიგოდინა სატკივრი: შემაუბეგება.
 ამის შემდეგ განეთავისუფლდი ყველა იმ ავადმყოფთაის გან, რომელთაც ვერანდებოდი ხუთ წე-
 ლწოდ და იმედს მივეს, რომ „სპერმატინი“ მომანიტებს ჩემს დაკრულს ჯანს. ამით დ-ვივიწყებ
 ჩემს წარულს უბედურებას თუ რომ გადაჩრჩეს მემების **რევიტებს და ვაიციტებს**, ჩემთვის
 უსარგებლის. პირისიტეთი: **გ. მანგაგანოვისა**, ტფილისი, 22 ავგოსტო.

პ. ი. გ. ანობაძეს. ტფილისში, მოაკეთეს ქება, № 4. მოწ. ხელაქ. ბ. გ. ანობაძე, წავიკით-
 ხე თქვენი გასცხადება გაზეთ „ჩვენ გზაში“, რომ თქვენ ქართლში იყიდება „სპერმატინი“ ლა-
 ეტვი ილა: ორი წელიწადი ავ დ ვარ ჩრებების ამოღობით, გულის ფრიალით, სიუტითა და
 შორატორის ივანოვისა, რომელიც არჩენს სხვა და სხვა ავადმყოფთაისა. ჩვეი ავადმყოფობა შემ-
 დიდი ილა: ორი წელიწადი ავ დ ვარ ჩრებების ამოღობით, გულის ფრიალით, სიუტითა და
 შორატორის ივანოვისა, რომელიც არჩენს სხვა და სხვა ავადმყოფთაისა. ჩვეი ავადმყოფობა შემ-
 ტებვა. როდესაც მივიღე ოთხი ფლაკონი თქვენი საშუალები, ვიყიდე ოთხი ფლაკონი თქვენი საშუალები
 მუცლის სატკივრებისაგან და ამ თქვენი წამლი მიღებამდე ვხმარებ ბევრი წამლები, გაძიქროლი ექიმე-
 ბისაგან, მაგომ არა მიშველა რა. ყიდვე ღრდ მალდობას გვირავთ, ბ. ა. ანობაძე, და ვიგებთ
 მედიცე თქვენი მლაველი ჩემის შეკლისათვისა.

ადრესი ჩემი ქუთაისის გუბ. და მისი მარა სოფ. ვანი, **ივანე ბაღანიჩიძეს**.
ნოქ. პ. ი. ანობაძეს, სიტყვა ვერ გამომიქმნია მაღლობის გამოსაცხადებლად თქვენ
 მიერ გადმოცემულ „სპერმატინისათვის“, ლაბორატორი. ი. ნ. ივანოვისს. 2 წელ ვდ მეტ ვი-
 ტანებოდი ძალი სისუსტით, გულის ფრიალით, ხელებით, ნერვ ბის დაუღლებით, ავოფევე
 ხელების კანკალით. როცა მივიღე მარჯებ კვარ. ნტელოთაგან ერთი ფლაკონი, უკედ გაგებო. მერე
 ვინმარე მყოფ და მესამეც. ეხლა, ერთის სიტყვით, უღ განვხლდ. ყველა ამისთვის გულწრფე-
 ულ გმ-დლობთ და ღმერის გეგედები თქვენთს. თქვენი პატევს მცემელი **ვირა ბლეგენა** სო-
 ფელ ოტობიას მცხოვრები, სოფ. ს ოლქ ს და ვალ ს წილისა. 12 ოქტომბერი, 1907 წ.

„სპერმატინი“ განვლო წლის ბოლომდე ვრეკლედებოდა ამ სახელით „სპერმატინი“ 5. ნ. ივანოვისა და ამბ. სახელით, ეხლა-ც, 5. ნ. ივანოვისა სიყვილის შემდეგ, იგი მხადებთა იმის მისი
 ი. ნ. ივანოვის ლაბორატორიაში რეცეპტს შეუცვლელად. „სპერმატინი“ 5. ნ. ივანოვისამ, დღეს-კი
 „სპერმატინი“ ი. ნ. ივანოვისამ დაიძახებო აურებელი სამალდობელი წარალი, ოქროს მე-
 დალი და უმაღლესი ჯილდო რუსეთში, პარიზში, ბრიუელში.
 უფრთხილდით სიყალბეს და მიბაძვას. წიგნაკურ უფსოფ. ფასი ერთი ფლაკონისა 2 მ. 40 კ.
 გავგებნა ერთად 4 ფლაკონამდე 40 კ. 5-დან 10-მდე 65 კ. შუა ახაშა ორჯულ ძვირია, აღ-
 მოსაკლეთ ციბირში-სამაქურ. გამოწვია შეიძლება ფუსტით, ძხოლოდ წინაწინვე უნდა გამოიგ-
 ზანდოს ბე ფოსტის მაკეით ან ფულით-მესამდლი ფასისა.

წარმომადგენელი ავსტრიაში პ. ი. ანობაძე. ტფილისი, მოაკეთეს ქება, ს. გაბაე-
 ვისა № 4. **უბედო საქონელი არ იგზავნება.**

**მასწავლებელი
 სასურველი**

ალ. მირიანაშვილი შედგენილი 100 ტომი
 ამ ღმერთან სახარებელი
რეგულბი 1 და 2 № 3 კაპ.
 „ნრიტყიკული კრებული“
 ხრამელაშვილის შედგენილი 1 ნაწ. 30 კ.
 „მეორე ნაწ. კრებული“ (მისივე) 40 კ.
 აქვე იყიდება ყოველ გვარი ქართული
 ქართულ-რუსი სახელმძღვანელოები.
 მსურველს ფას დაღებთაც გაეზავნება.
 მისამართი: **Тифлисы, книжный мага-
 зинъ „ПОДНА“**.
 მაღაზიის პატრონი, სოსიკო მერკვი-
 ლაძე. (20—14)

- „წერა-კითხვის საზოგადოების“ მაღაზიაში
 იყიდება შემდეგი ახალი წიგნები:
 1. **„ამონაგა ენათნა“**, 1812 წ. ისტო-
 რიული ამბავი ა. ფრინელისა . . . 1 მ.
 2. **„საქართველოს მეფე და მისი უფლე-
 ბის ისტორია“**, ი. ჯავახიშვილისა . 15 კ.
 3. **„ქართლის ცხოვრება“**, მარიამ დედოფ-
 ლის ვ-ნიანტი 3 მ.
 4. **„საქართველოს ბეგობის ისტორია“**, ნორ-
 მან სა, თარგ. ვლ. ლორთქიფანიძისა 1 მ.
 5. **„რომაელთა ბეგობის ისტორია“**, თარ-
 გმანი ვ. ლორთქიფანიძისა . . . 1 მ.
 6. **„ფიზიკური გეოგრაფია“**, ს. იაშვილი-
 ხისა 20 კ.
 7. **„მასალები საქართველოს ისტორია-
 სათვის“** 1 მ.
 8. **„საქართველოს ისტორია“**, მ. ჯანა-
 შვილისა 1 მ.
 9. **„ლითოლოგია“** (ამბობება 1814 წ.), ა.
 ფრინელისა. 40 კ.
 10. **„ცისარცილეა“**, სამსატრეო-ხალი-
 ტრატორე გრებული (მრავალის ხურო-
 ბით) 15 კ.
 11. **„Очерки грузинской словесности“**,
 IV, ა. ხახაშვილისა 3 მ. 50 კ.
 12. **„Судьбы грузинской церкви“**, გაზეთ
 „რუსკო სტავის“ გამოცემა . . . 25 კ.
 13. **„Государственный строй древней
 Грузии и древней Армении“**, ი. ჯავახ-
 შვილისა 1 მ. 85 კ.
 14. საქართველოს ეკონომიური ისტო-
 რია, ი. ჯავახიშვილისა 40 კ.
 15. **„Судьбы груз. церкви. I-ое доба-
 вление“** 5 კ.
 16. სტატისტიკური ცნებები საქართვე-
 ლის შესახებ მე-18 საუკ., გამოცე. წერა-
 კითხვის საზოგადოების, რედაქცია ექ-
 თათაშვილისა 2 მან.

პასუხს ვაგებთ საქონლის სიკარვისათვის!

აქვე ნარდად იყიდება **ფანსასცეველი**
 ექვეს საწოლის რუსეთისა და სახვლარ-გარეოელ ტყავისა. (100—79)

კალომები
 და სხვა რეზინის საქონლისათვის
უმაღლესი ჯალდო
 (GRAHD-PRIX)

პარიზის გამოფენაზე მიესაჯა რუსეთში მხოლოდ
 „რუსეთ-ამერიკის სარეზინო მანუფაქტურის ამხანაგობას“,
 რომელიც დაარსდა 1860 წელს.
 სოხოვენ მუშტარს რეზინის კლოშების
 ეიდეის დროს ყურადღება მიაქციოს ბე-
 ქეს ძირზე, განსაკუთრებით ამხანაგო-
 ბის დაარსების წელიწადს „1860“ და
 სიტყვა „ს. პეტერბურგს“, რომელიც წი-
 თლად არის შემოცლებული.

ნარდად საქონლის ვაჭრობა ხდება
 სავაჭრო სახლში
**ლეიბოლდ
 ნეიფელლერ**
 პეტერბურგს, მოსკოვსა, რიგასს, ოდესსას, კატერინბურგსა,
ტფილისში,
 დანის როსტოვსა, სარკოვსა, ირკუტსკსა, კიევსა და
 ტაშკენტში.

კ ა ხ შ რ ი დ ვ ი ნ ი თ ვ ა ზ რ ო ბ ა
„ს ი რ ს ა“
 ახლად მივიღეთ დიდ ძალი საუკეთესო
 ფახები ზომიერია **კახური ლვინოვები** ფახები ზომიერია
 ნიკოლოზის და გივონოვის კუთხე, № 17.
 ფედიანსი. (50—262—17)

ნამდვილი კახური ლვინო
 სავაჭრო და გადამამუშავებელი
„Д. შიძია“
გაბოგოვიანი დამობა
 თანამშრომელნი ორისა-
 ვე სქესისა
 თანამშრომელნი ორისა-
 ვე სქესისა
 ფახები ყველასათვის ხელმისაწვდომი. (100—99)